

Valtuutettu Järvenpään valtuustoaloite: Ikääntyneiden digisyrjäytymisen ehkäisy

Monella iäkkäällä tai muistiongelmaisella henkilöllä on haasteita arkielämän hoitamisessa lisääntyvän digitalisaation takia. Osalla iäkkäistä ei edes ole tietokonetta tai asiointissa tarvittavia tunnuksia, ei älypuhelinta, voimassa olevaa henkilökorttia tai pankkikorttia.

Tähän ongelmaan oli vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo myös kiinnittänyt huomiota eduskunnalle tekemässään vanhuspoliittisessa selonteossa nyt maaliskuussa 2024. Monen ikäihmisen asiointi terveysasemilla, ajanvaraaminen lääkäriin, terveysasemalle, sosiaalitoimistoon ja muihin palvelupisteisiin, tulosten lukeminen Omakannasta, yhteystietojen saanti on vaikeutunut tai tullut mahdottomaksi.

Kaikilla ei ole lähiomaista, joka voisi auttaa. Reilu vuosi sitten (9.3.2023) kirjoitin tästä ikäihmisten ongelmasta Länsiväylään. Siihen vastasi 15.3.2023 Digi- ja väestöviraston johtava asiantuntija Tuuli Krekelä samassa lehdessä.

Hän kertoi Kainuun hyvinvointialueen kanssa vuonna 2020 tehdystä kokeilusta, jossa Suomi.fi – valtuudet pystyi antamaan terveyskeskuksessa muun asiointin yhteydessä. Se tarkoitti, että ilman pankkitunnuksia tai mobiilivarmennetta pystyi valtuuttamaan luottohenkilönsä asioimaan puolestaan mm. OmaKannassa, OmaVerossa tai apteekeissa. Siitä oli ollut hyviä kokemuksia hoitohenkilökunnankin mielestä. Valtuuksien avulla läheinen voi tarkastaa lääkärinmääräykset, lääkärinlausunnot OmaKannasta, tehdä ajanvarauksia, hakea ja uusia reseptejä apteekeissa.

Toiseksi asiantuntija Krekelä ehdotti asiointia Digi- ja väestöviraston palvelupisteessä antamassa Suomi.fi valtuudet ilman henkilökorttiakin tai postittamalla valtuushakemuksen sinne. Kaikilla ei ole tosin ole edes mahdollisuuksia poistua kotoaan, saati mennä käymään ko. virastossa. Asiantuntija kertoi Digi- ja väestöviraston neuvottelevan tästä Kainuun mallista monien hyvinvointialueiden kanssa.

Kysyin viime aluevaltuuston kokouksessa 13.2.2024, onko Länsi-Uudellamaalla hanketta digitaalisen asiointin helpottamiseksi Digi- ja väestöviraston kanssa. Tai onko muuta tapaa valtuuksien antamisen helpottamiseksi lähiomaiselle? Siitä ei ollut niillä virkamiehillämme tietoa, joilta asiaa kysyin.

Ehdotan, että selvitetään, miten voisi helpottaa niiden asiointia, joilla ei ole digitaitoja ei mahdollisuuksia asioida digilaitteilla.

Kysyn, miten helpottaa lähiomaisen tai muun henkilön oikeutta asioida toisen puolesta?

Miten järjestää Suomi.fi -valtuudet hyvinvointialueen palveluissa asiointin yhteydessä?

Miten kehittää yhteistyötä Digi- ja väestöviraston kanssa asukkaiden palveluiden parantamiseksi?

Ledamot Järvenpääs fullmäktigemotion: Förebyggande av digital marginalisering av äldre

Ett flertal äldre personer eller personer med minnesproblem möter utmaningar på grund av ökad digitalisering när de ska uträtta ärenden i vardagen. En del äldre personer har ingen dator eller koder som krävs för att uträtta ärenden, ingen smarttelefon, inget giltigt identitetskort eller bankkort.

Detta problem har äldreombudsmannen Päivi Topo fäst uppmärksamhet vid i sin äldrepolitiska redogörelse för riksdagen nyligen i mars 2024. Det har blivit svårare eller rentav omöjligt för många äldre personer att uträtta ärenden vid hälsostationer, boka tid till läkaren, hälsostationen, socialbyrån eller andra servicepunkter, läsa resultat i MittKanta eller hitta kontaktuppgifter. Alla har inte heller en närstående person som kunde hjälpa.

För ett drygt år sedan (9.3.2023) skrev jag i tidningen Länsiväylä om problemet, som drabbar äldre. Jag fick svar på mitt bidrag i tidningen den 15 mars 2023 av ledande sakkunnig Tuuli Krekelä vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Hon redogjorde för ett försök som genomfördes år 2020 tillsammans med Kajanalands välfärdsområde. I försöket kunde man ge Suomi.fi-fullmakter på hälsostationen i samband med ett annat ärende. Försöket innebar att man utan bankkoder eller mobilcertifikat kunde befullmäktiga en närstående person att uträtta ärenden för en annan bland annat i MittKanta, MinSkatt eller på apotek. Också vårdpersonalen hade goda erfarenheter av försöket. Med hjälp av fullmakter kan en anhörig granska läkarordinationer och läkarutlåtanden i MittKanta, boka tid eller söka och förnya recept på apotek.

För det andra föreslog sakkunnig Krekelä en möjlighet att uträtta ärenden vid en servicepunkt hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Alla har inte möjlighet att avlägsna sig från hemmet över huvud taget, för att inte tala om att besöka myndigheten som behandlar ärendet. Den sakkunniga berättade att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata förhandlar med andra välfärdsområden om modellen i som används Kajanaland.

Jag frågade vid det föregående fullmäktigesammanträdet den 13 februari 2024 om Västra Nylands välfärdsområde har ett projekt med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för att underlätta användningen av e-tjänster. Eller finns det andra sätt att göra det lättare att ge fullmakter till en närstående person? Det hade de tjänstemän jag frågade ingen kännedom om.

Jag föreslår att det utreds hur man kunde hjälpa dem som inte har digitala färdigheter eller möjlighet att uträtta ärenden med hjälp av digitala apparater.

Hur kunde man underlätta möjligheten för en närstående eller någon annan att uträtta ärenden för en annan person?

Hur kunde man göra det möjligt att ge Suomi.fi-fullmakter i samband med andra ärenden när man använder välfärdsområdets tjänster?

Hur kunde man utveckla samarbetet med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för att förbättra tjänsterna för invånarna?

Allekirjoittajat / Undertecknare:

16.4.2024

1. Järvenpää Kaarina, aloitteen jättäjä/inlämnare av motionen
2. Kajava Henna
3. Mönttinen Ari
4. Paakkunainen Lotta
5. Aavaparta Tiina
6. Salovaara Taru
7. Hiila Eeva
8. Partanen Henna
9. Uotila Kari
10. Aittakumpu Birgit
11. Ahjoniemi Heli
12. Stenvall Nora
13. Jaatinen Anja
14. Laitinen Veli-Matti
15. Marttila Helena
16. Värmälä Johanna
17. Rukko Anna
18. Juvonen Arja

19. Ampuja Ari
20. Laine Aino
21. Aitamurto Pasi
22. Frantsi-Lankia Marjut
23. Alaviiri Kaisa
24. Felipe Sini
25. Haapaniemi Timo
26. Saari Leena
27. Karimäki Johanna
28. Kokko Elina
29. Kurri Vanessa
30. Guzenina Maria
31. Thure-Toivanen Tiina